

"אלה מסעי בני ישראל" (לג, א)

ראשי התיבות של "אלה מסעי בני ישראל" מרמזים על ארבע הגלויות הבאות: אדום, מדי, בבל, יון

"כי אתם עברים את הירדן אל ארץ כנען וכו' ואבדתם את כל משכיותם ואת כל צלמי מסכתם תאבדו" (לג, ז)

מצינו בגמרא [עירוני לב] שהיה משה רבנו מסוגל לבטל לחלוטין את יצר העבודה זרה, אלא שחסרה לו זכותה של ארץ ישראל.

לפיכך אמר הכתוב: "כי אתם עובדים את הירדן" — מכיון שרק אתם עוברים את הירדן בלעדי משה, על כן תשמדו את כל העבודה זרה של הגויים בכדי שלא תיכשלו בהם. משום שאילו היה גם משה עובר עמכם את הירדן אל הארץ, היה הוא מבטל את יצר העבודה זרה ולא הייתם צריכים לחשוש מפני הצלמים.

"עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֲשֶׁר מִשָּׁזוּ אוֹתוֹ בְּשִׁמְן הַקֹּדֶשׁ" (לה, כה)

מדוע תלוי ענשו של הרוצח בשגגה במות הכהן הגדול?

אלא מכיוון שלא כולם שווים לגבי ענין השגגה, שכן תלוי הדבר בכוונתו ובסתרי מחשבותיו של האדם. יש אדם שהוא אמת חף מכל מפשע, ומאידך יש אדם שהוא אשם במקצת בכיון שלא נזהר כהלכה. ולפיכך אי אפשר להקציב לכל השוגגים שיעור זמן שווה לריצוי עונשם. ורק השם יתברך, שהוא רואה נסתרות ויודע בדיוק מידתה של כל אשמה יכול להקציב שיעור זמן לעונשו של כל אחד. על כן זה תלוי במות הכהן הגדול, שעל ידי כך יכול השם יתברך לכוון את הענינים באופן שכל אחד מן השוגגים ירצה את עונשו במידה הראויה לו לפי פנימיותו...

5 5 5

הגמרא במסכת מכות [יא] מבארת "אשר משח אותו" — וכי הוא משחו? אלא זה שנמשח בימיו, שאם עד שלא נגמר דברו מת כהן גדול ומינו אחר תחתיו חוזר במיתת השני, ומקשה הגמ' "מאי הוה ליה למעבד?" — כלומר מה אשם הכהן הגדול אחר שמינו אותו עד שלא נגמר דינו, מה היה לו לעשות, והלא כשהרג זה עדיין לא היה כהן גדול ולמה הוא נענש? — ומבארת הגמרא: "היה לו לבקש רחמים שיגמר דינו לזכות ולא ביקש".

וקשה איזו מין תפילה זו, שיאמרו הסנהדרין על חייב זכאי? והלא זוהי תפילת שוא גמורה?

ויש לתרץ שההלכה היא ש"סנהדרין שראו כולם לחובה פוטרין אותו". אם כן היה יכול היה הכהן הגדול לבקש רחמים שלא יטעה איש מהסנהדרין אלא כולם ידונוהו לחובה כפי האמת לאמיתה ואז ממילא הוא יפטר מהעונש.

"ההימיר גוי אלהים והמה לא אלהים ועמי המיר כבודו בלא יועיל" (מההפטרות)

המגיד מדובנה ז"ל המשיל על כך משל: אברך צעיר היה סמוך על שולחן חותנו שנים אחדות ולאחר מכן נתן לו חותנו את כל נדונייתו ושיגר ללייפציג, כדי שישלח ידו במקח וממכר.

האברך שהיה בטלן וביש מזל קנה תמורת כל הכסף שבידו מספר קרונות מלאים קיסמים לשינים, כשהביא את מקחו אל חותנו קידמו הלה בקול זועה: "שלומיאל! סחורה שכזו תהא מונחת שבעים שנה ולא תימכר כולה!"

באין ברירה שלח את חתנו לבית המדרש, ללמוד תורה ואת מטען קיסמי השינים איחסן בתוך מחסניו. לאחר שעברו שנים מספר אמר החותן לנפשו: סוף סוף מה יהא בתכליתו של חתני? כלום לצמיתות יהא כרוך על צוואר חזר ונתן לו סכום כסף ניכר בתור נדוניה ושלחו שוב ללייפציג לקנות סחורה. אך הזהר הזהירו, לבל יקנה שוב קיסמי שינים או סחורה כיוצא בזו.

הדבר היה בפרוס הימים הנוראים, נמלך האברך בדעתו וקנה מטען עצום של שופרות בסברו כי זהו מיצרך עונתי חיוני מאין כמוהו. כשהביא את מקחו החדש הביתה לא ידע חותנו את נפשו מרוב כעס: "בטלן שכמותך! הלא שופרותך כבר יפיקו אפילו עד לשופרו של המשיח!"

באין ברירה חזר ושלח את חתנו הסוחר לבית המדרש ואת מטען השופרות אכסן ליד מטען הקיסמים.

לימים נמלך החותן בדעתו: מה יעלה בסופם של מטעני הסחורה האלה? מיד שלח וקרא אליו סרסור מוכשר והציע לו למכור את הקיסמים ולו גם תמורת סחורה אחרת איזו שתהיה. בו בזמן פנה גם לסרסור שני והציע לו לעשות עסקת חליפין גם במטען השופרות, שכן תהיה הסחורה המוחלפת איזו שתהיה מכל מקום היא תהיה עדיפה מן הקיסמים והשופרות.

לא יצאו ימים מרובים עד שקיבל החותן שני מכתבים משני סרסוריו □ הראשון הודיע בשמחה כי הצליח להחליף את הקיסמים בשופרות, והשני הודיעו גם בשמחה כי הצליח להחליף את השופרות ב... קיסמים...

כיון שראה הסוחר כי בפעם השלישית נכשל ב"מסחר" זה שם יד לפיו ושתק. אך הפעם נטפל אליו חתנו וסנט בו: "הלא חותני כבר הנהו סוחר ותיק ומנוסה ובכל זאת נכשל גם הוא בצורה מחפירה כזאת".

"שוטה שכמותך!" השיב לו החותן, "הן בידי היו שני מטעני סחורה שאינה עוברת לסוחר, ומה היה לי לצפות יותר מאשר להחליף מטען אחד במשנהו? אבל אתה, הרי היה בידך כסף חי ומזומן ואעפ"כ קנית בו שני מטענים חסרי ערך שכאלה"...

כיוצא בזה טוען הנביא: "ההימיר גוי אלהים והמה לא אלהים" — כלום כבר המיר עם כלשהו את אלהיו באל אחר, אף כי יכול הוא לעשות חליפין כאלה מאחר שגם זה וגם זה לא אלהים המה והיו מחליפים אחד במשנהו מבלי לסבול שום הונאה.. אולם

"ועמי המיר כבודו בלא יועיל" — עמי המיר את כבודו ואת גאונו, את אלהים חיים, באילולי עץ ואבן אשר לא יועילו למאומה

פרט לעשות מהם קיסמים לשינים אשר אפילו גם אז יהיה אסור להשתמש בהם, כי אסורים יהיו בהנאה...

ללמוד ועוד

גם מסמך זה קיים במאגר "ללמוד ועוד" מבית אחיה- המאגר היהודי הגדול בעולם לתכני לימוד. לקבלת קבצים נוספים פנו ל- lilmodvaod@achiyah.org.il